

ภาพเขียนผนังผนังถ้ำในเมืองไทย

ชิน อภัย

ถึงวัดถ้ำ ๆ มีเป็นทสนก
พววะชนชมวัดทศนา
แล้วลัดวัดเวียนไปเข้าในถ้ำ
เขาเขียนถ้ำน้ำยาธาระบาย
ที่กลางแห่งสุดสว่างบ้างก็หมอง
เขียนเป็นเรื่องชาดกยกออกมา

มีมรรคผู้เรียงรายชายภูผา
เขาวันทาพุทธรูปจุฑาราย
งามชะง่างแลชะเง้งหางาย
วิไลลายทองทาอยู่ปลาบตา
ด้วยเป็นของแต่โบราณนานหนักหนา
ตามพระบาลีดังไวทางปวง”

คำกลอนตอนหนึ่งเขียนคัดจากนิราศธารทอง
ของนายมี ขอความทักถวิลจากนิราศธารทอง
ไว้เป็นพยานว่าคนไทยเคยเห็นภาพเขียนผนัง
ถ้ำมาแต่อย่างน้อยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๖๗ - ๒๓๙๔) วัดถ้ำทศนาถ้ำนี้ คือวัดคูหาภิมุข
ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา
ถ้าหากภาพเขียนนี้เขียนเข้าใจว่าเป็นถ้ำ
ปัจจุบันเรียก “ถ้ำศิลป์” ซึ่งกรมศิลปากรได้
ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานไว้เมื่อ
วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๗๘ และได้สำรวจ
ทำแผนผังและถ่ายรูป เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ ภาพ

เขียนบนผนังถ้ำแห่งนี้จนนับว่าเป็นแห่งแรกที่
เรารู้จักกัน เป็นภาพเขียนสมัยศรีวิชัย ราว
ปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๘ เขียนเป็นรูปพระ
พุทธองค์ทรงประทับนั่ง ยืน และเดิน รูป
พระสาวกหรือพระภิกษุ รูปคล้ายนางเมขลา
และรามสูร รูปหญิง ๓ คน ซึ่งเข้าใจว่าเป็น
ธิดาพญามาร สีผิวเข้มแดง ดำ นาน้ำเงิน
และเหลือง (ผู้สนใจโปรดดูหนังสือ
The Origin and Evolution of Thai Murals
หน้า ๑๒ และ ๒๗ และนิยายาวศิลป์ภาคใต้
๓ ปีที่ ๒ หน้า ๓๓ - ๔๕) ภาพเขียนนี้แห่ง
นี้เป็นภาพเขียนสมัยประวัติศาสตร์ที่ควรศึกษาค้นคว้าใน
ทางศิลปะและโบราณคดีแห่งหนึ่ง

ภาพเขียนสีที่ผนังถ้ำศิลปะ จ. ชะลา

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ (ค.ศ. ๑๙๓๐) นายเอ. เอฟ. จี. แคร์ ได้เขียนลงในหนังสือจดหมายเหตุของสยามสมาคม เล่ม ๑๙ ภาค ๒ หน้า ๑๔๔-๑๔๕ ว่าได้พบภาพเขียนสีที่ผาเมืองแดง เขาจอมนาง ตำบลศรีบุญเรือง อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม เขียนเป็นรูปคนยืน ๖ คน สูงประมาณ ๓๐ ซม. รูปมีอวรวม ๑๐ มือ สัตว์ชนิดสีแดงและสีเทา ภาพเขียนสีเหล่านี้คงมีอายุจากกระดบพนาประมาณ ๕ เมตร อีก ๒ ปี คือใน พ.ศ. ๒๔๗๓ (ค.ศ. ๑๙๓๐) นายเอ. เอฟ. จี. แคร์ (A.F.G. Kear) และพันตรีออค ไชเคนฟาเด็น ได้กล่าวไว้ในบทที่ ๖ เรื่องชาติพันธุ์วิทยา (Ethnology) ในหนังสือ SIAM NATURE AND INDUSTRY หน้า ๘๓ ว่าได้พบภาพเขียนสีบนผนังถ้ำ (Rock-paintings) ที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ (ค.ศ. ๑๙๔๐) กระทรวงพาณิชย์ได้จัดพิมพ์หนังสือ THAILAND NATURE AND INDUSTRY ตอน ทิวทัศน์ชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งพันตรีออค ไชเคนฟาเด็น ได้ตรวจแก้เพิ่มเติมในหน้า ๓ กล่าวว่าได้พบภาพเขียนสีที่ทางภาคใต้ (จังหวัดระนอง) และทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม) เฉพาะจังหวัดระนอง ผู้เขียนได้พยายามสอบถามหลายท่านแต่ยังไม่ทราบว่ายูทอำเภอใด ตำบลใด ในจังหวัดระนอง ก็คงมีอีกแห่ง

เดียวคือที่อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม กรมศิลปากรจึงได้ให้นายเจริญ พดเดชา หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๗ ไปสำรวจ หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๗ รายงานว่า

๑. เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๐๕ นายอำเภอมุกดาหาร พร้อมด้วยกำนันตำบลศรีบุญเรือง ได้เป็นผู้นำข้าพเจ้าโดยฉพาะเยือนตอออกจากท่าเรืออำเภอมุกดาหาร เวลา ๐๗.๐๐ น. ถึงบ้านดัมปตอย หมู่ที่ ๔ ตำบลศรีบุญเรือง เวลา ๐๘.๒๐ น. เดินทางจากบ้านดัมปตอย ถึงถ้ำผาเมืองแดง ๓๐.๐๐ น.

๒. ที่ถ้ำผาเมืองแดง มีภาพเขียนสีเป็นรูปมือทาบด้วยสีแดง ๒ มือ และเอามือหน้าเขากบผนังหิน แดงพดสีแดงเรื่อ ๆ ลงไปมีเหลืออยู่ ๔ มือ รูปคนยืนเขียนด้วยสีแดง เท้าปรากฏอยู่คงเหลือ ๒ คน สูงประมาณ ๓๕ ซม. ส่วนมืออดจากปลายนิ้วกลางจรดมือยาว ๒๓ ซม. นิ้วชี้ (นิ้วหัวแม่มือ) ยาว ๕ ซม. นิ้วชยาว ๖ ซม. นิ้วกลางยาว ๖.๕ ซม. นิ้วนาง ๖ ซม. นิ้วน้อย ๕ ซม. เท้าส้นตามจากชาคว้านว่า แต่ก่อนปรากฏว่ามีมือเรียงเป็นแถวมากกว่านี้ เท้าที่สังเกตเห็นจากพื้นหินมีรอยแตก ยาวประมาณ ๕ เมตร เข้าใจว่าออกหลายมือที่ถูกลบหายไป

๓. ในเรื่องภาพเขียนสีที่รายงานมานี้ นายอำเภอมุกดาหารสนใจมาก จะใคร่ขอความรู้ในเรื่องนี้จากทางกรมศิลปากร เมื่อ

มีหรือพวกทศนาครได้สนใจในเรื่องนี้จะ
ได้มีโอกาสอธิบายให้คณะทศนาครได้เกิด
ความรักความเข้าใจ ซึ่งเป็นทางส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวภายในประเทศต่อไป ส่วนภาพถ่าย
จะส่งมาภายหลัง”

ผู้เขียนขอแยกพิจารณาภาพเขียนสัตว์
ตามถ้ำต่าง ๆ ดังนี้

๑. ภาพเขียนที่เป็นรูปมือทาบแล้วพ่น
ด้วยสีแดง (spray painting) หรือ (stencils
of human hands) นั้น พิจารณาจากรายงาน
ในแง่ ที่ตั้งของภาพหรือลักษณะการเขียน
น่าจะเป็นภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์
ในทวีปยุโรปเป็นภาพเขียนสมัยยุคหินพบที่
ประเทศฝรั่งเศส เช่น ที่ Gargas ๑๓๑ และ
ประเทศสเปน เช่น ที่ถ้ำ El Castillo ถ้ำ
Altamira ๑๓๒ ก็พบภาพเขียนที่เป็นรูปมือ
ทาบบนผนังถ้ำแล้วพ่นด้วยสีแดงหรือสีดำ
ภาพดังกล่าวพบที่เพดานถ้ำ ทางเข้านถ้ำ และ
ภายในถ้ำ ตามทฤษฎีโบราณคดีบางท่านตั้ง
ข้อสังเกต รูปมือที่เห็นส่วนมากเป็นมือซ้าย
ในถ้ำ El Castillo มีรูปมือ ๔๔ มือ เป็นรูป
มือซ้าย ๓๕ รูป มือขวา ๘ รูป ทั้งมือและนิ้ว
มีลักษณะแข็งแรงและค่อนข้างใหญ่ จึงควร
จะเป็นรูปมือผู้ชายเป็นส่วนมาก รูปมือเตี้ย
น้อย รูปมือผู้หญิงแทบจะไม่เคย บางแห่ง
เช่นที่ถ้ำ Gargas ท่อนมอมรอยตัด นักโบราณ
คดีพยายามจะหาความหมายการเขียนรูปมือ

นี้ ต่างก็ให้คำอธิบายไว้ต่าง ๆ กัน บางท่าน
ว่าทำรูปมือไว้ในถ้ำเพื่อแสดงให้ทราบว่
ถ้ำนี้เป็นของเจ้าของถ้ำ ส่วนเรื่องมือทมนวดจน
หรือจนตานั้น บางท่านว่าเพื่อเป็นการเซ่น
สังเวยผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การทพบภาพเขียน
เป็นรูปมือซ้ายมาก บางท่านอธิบายว่าแสดง
ให้เห็นว่าคนครึ่งคนนั้นมีอวัยวะมากกว่ามือ
ซ้าย ในทวีปออสเตรเลียภาคเหนือก็พบภาพ
เขียนที่เป็นรูปมือ แต่ยังไม่ได้กำหนดอายุว่า
เก่าแก่เพียงใด ในประเทศอินโดนีเซีย และ
เกาะนิวกินีก็เคยพบภาพเขียนเป็นรูปมือเช่นกัน

๒. ภาพเขียนเป็นรูปคน รูปร่าง
รายละเอียดมากกว่าภาพเขียนสมัยก่อนประ
วัติศาสตร์พบที่จังหวัดกาญจนบุรี มีเค
าะเดียวมาทางภาพเขียนสมัยประวัติศาสตร์

เท่าที่เรยนมาแล้วภาพเขียนที่เป็นรูปมือ
พบเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ที่ประเทศ
เพื่อนบ้านใกล้เคียงมี พม่า, ลาว, เขมร,
ญวน และมลายู ยังไม่พบ จึงเป็นจิตรกรรม
ที่เก่าแก่และหายาก ตามรายงานของนายเอ.
ไอ. จี. แกร์ ในหนังสือจดหมายเหตุของ
สยามสมาคม เดิม ๑๘ ภาค ๒ ค.ศ. ๑๙๒๔
(พ.ศ. ๒๔๖๗) ว่า ทางทิศตะวันตกมีรูปมือ
ทงม้งแดงเห็นชัด ๒ รูป เขียนเรียงกัน และ
ใกล้ ๆ กันยังมีเค้าว่าเป็นรูปมืออีก ๓ รูป
นอกจากนั้นทางออกไปอีกประมาณ ๕๐ ฟุต
มีรูปม้งแดงอีก ๕ รูป ดังรูปแล้วเมื่อ พ.ศ.

๒๔๖๗ มีรูปมอดสีแดง ๗ รูป รูปมอดที่ลบเลือนอีก ๓ รูป ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ คือ ประมาณ ๓๘ ปีต่อมา หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๗ ไปสำรวจพบรูปมอดสีแดง ๔ รูป มีจำนวนน้อยกว่าที่นายเกรียงไกรเขียนรายงานไว้ อาจจะเป็นเพราะชำรุดลบเลือนไปหรือยังสำรวจไม่พบ จึงควรจะไปสำรวจอีก พร้อมทั้งถ่ายรูปด้วย แฉกถ่ายใกล้หรือคัดลอก หรือถ่ายรูปดี และทำแผนผังแผนที่ไว้เป็นหลักฐานก่อนที่จะลบเลือนสูญไป หากจะประสงค์ให้ทราบอายุของภาพเขียนที่แน่นอนก็อาจจะติดต่อผู้รู้ในทวีปยุโรปหรือทวีปอเมริกาต่อไป

ต่อมาหัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๗ รายงานเพิ่มเติมว่า

“ตามรายงานของข้าพเจ้าข้อ ๒ ว่า มีภาพเขียนที่เป็นรูปมอดทาบด้วยสีแดง ๒ รูป และเอามือนามเขากับผนังแล้วพินต์แดงเรื่อย ๆ ลงไป มีเหลืออยู่ ๔ มือ รวมเป็น ๖ มือนั้น ยังเห็นชัดทั้ง ๒ รูป แต่อยู่ข้างบนรูปมอดที่ลบเลือน เขาใจว่าอากาศในถ้ำมืด ประกอบด้วยมือเป็นสีแดงด้วย เวลาถ่ายภาพจึงไม่ติดฟิล์ม ในภาพถ่ายที่ส่งไปจึงไม่ปรากฏมอดทาบด้วยสีแดง เรืองนันทาพเจ้าได้ทำหนังสือเป็นทางราชการขอความร่วมมือจากอำเภอภูคดาหารช่วยดูแลรักษา และนายอำเภอภูคดาหารได้กำชับผู้ใหญ่บ้านบ้านดัมปล้อย หมู่ที่ ๔ และกำนัน ตำบล

จอมนาง ช่วยดูแลรักษา และจะได้ออกไปทำแผนผังแผนที่ไว้เป็นหลักฐานต่อไป”

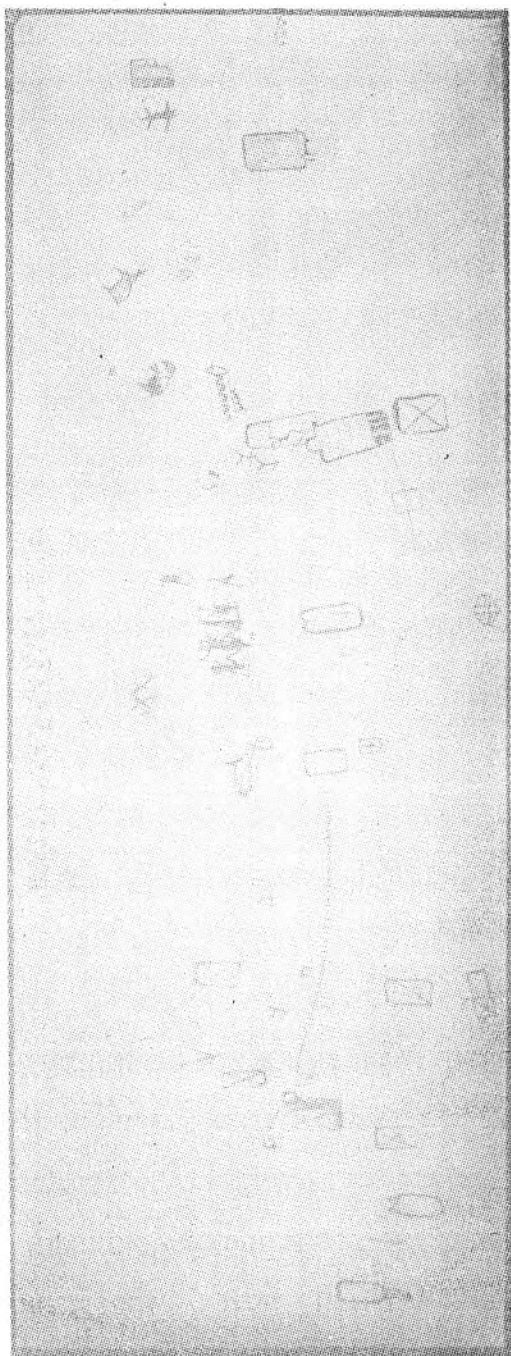
เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๐๕ หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ ๗ ซึ่งแจ้งวิธีเขียนภาพสี ๒ แบบ คือ (๑) เอามือทาบสีแดงก่อน แล้วจึงไปทาบกับผนังหินที่หลัง เพราะปรากฏว่าตอนที่เป็กรูปมอดกับผนังเป็นสีแดง มีอยู่ ๒ รูป (๒) เอามือนามเขากับผนังแล้วพินต์ลงไปเหลือ ๔ รูป ตอนที่เป็กรูปมอดเป็นสีผนัง หิน รอบ ๆ มอดเป็นสีแดงเรื่อย ๆ

ภาพเขียนสีบนผนังถ้ำแห่งที่ ๓ ได้แก่ภาพเขียนสีถ้ำถาวร จังหวัดกาญจนบุรี ถาวรอยู่ที่เขาเขียว เขาถ้ำถาวรอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหมู่บ้านบึงดอนน้อย ห่างออกไปประมาณ ๘ กิโลเมตร อยู่ตำบลลุ่มดู่กิ่งอำเภอไทรโยค ที่เขาถ้ำถาวรภาพเขียนสีประชาชนทั่วไปมักเรียกกันว่าเขาวงกต เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๐๓ ได้มีผู้บอกแก่คณะสำรวจไทย-เดนมาร์ก ว่ามีภาพเขียนสีที่เขาวงกต นายแท่ง ถิ่นเจริญ บ้านอยู่บ้านแดงกา เป็นผู้เรืองภาพเขียนสีนี้ตามหานายแท่ง ถิ่นเจริญ ไม่พบ จึงไม่ได้ไปสำรวจกัน ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ คณะสำรวจไทย-เดนมาร์กได้ขอให้ จ.ต.ต. ต้นอง ใจเย็น และนายประวิทย์ เปี่ยมไทย ปลัดอำเภอตรี ผู้เป็นหัวหน้า

ถึงอำเภอไทรโยคไปแดงา เพื่อนัดหมายกับ
นายแท่ง กัดินเจริญ ให้นำทางไปเขาอีพูน
ตอนเย็นวันนั้น จ.ต.ต. ส่นองฯ และนาย
ประวิทย์ฯ กัดับมาบอกว่าไม่พบนายแท่งฯ
ทราบว่าเป็นไปล่าเนื้อในป่า ไม่มีการนัดกับที่
แน่นอน เนื่องจากคณะสำรวจไทย-เดนมาร์ก
จะต้องเดินทางกลับพระนคร ในวันที่ ๑๖
กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ จึงไม่ได้ยู่คอยจนพบ
นายแท่ง กัดินเจริญ เรื่องการสำรวจภาพ
เขียนสีถ้ำรูปจึงค้างอยู่ แต่ยังไม่ละความ
ตั้งใจ

เมื่อวันท ๑๙ มกราคม ๒๕๐๕ คณะ
สำรวจไทย-เดนมาร์ก เดินทางโดยรถยนต์
จากวังโพธิ์จะไปวังพระ ผู้ที่เดินทางไปใน
เที่ยววันนั้น ดร. ไอเกด นิลเซ็น ดร. เฮช. ฮาร์.
วันเฮเกเร็น นายคาย ลาเซ็น นายพอลเต
จอห์นเซน เคานต์ ไอเกดคณฐ นายเต็ม
สมิตินันท์ นักวิชาการป่าไม้เอก กองค้นควา
กรมป่าไม้ นายชิน อยุติ นายธรรมนุญ
อัครการ นายประโชติ ตั้งนุกิจ และ
จ.ต.ต. ส่วาง รุ่งสว่าง ระหว่างทางได้แวะ
ถามหาผู้ทรงทางไปถ้ำรูป ครั้งแรกไปถาม
ถึงนายแคล้ว นายแคล้วไม่อยู่คงพบนายถึ
จึงบอกความภาพเขียนที่หน้าถ้ำหรือหน้าเพิงผา
อยู่ถ้ำพุหวาย (ความจริงอยู่ที่เขาเขียว)
อยู่ห่างจากหมู่บ้านกะเหรี่ยงบองตนอย
ประมาณ ๕ กิโลเมตร (ความจริงประมาณ
๘ กิโลเมตร) ภาพเขียนเป็นรูปสัตว์

แบบภาพเขียนสีบนผนังถ้ำรูป ที่เขาเขียว ต. ลุ่มส่ว กิ่ง อ. ไทรโยค จ. กาญจนบุรี

เมื่อวันท ๓-๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ดร.
ไอเกด นิลเซ็น นายพอลเต จอห์นเซน นาย
ธรรมนุญ อัครการ นายประโชติ ตั้งนุกิจ

และ ส.ต.ต. สว่าง รุ่งสว่าง เดินทางจาก
แก่งตะนะไปสำรวจถ้ำรูปที่เขาเขียว โดยมี
นายแท่ง กลิ่นเจริญ เป็นผู้นำทาง

วันที่ ๑๒-๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ นาย
แฉก จากอบเชน ภนฑารักษ์ พิพิธภัณฑ
สถานแห่งชาติ กรุงโคเป็นช่างเก็บ และ
นายเปีย ไชวันเซ็น ไปสำรวจและถ่ายรูป
เพื่อส่งไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่กรุงโคเป็นช่างเก็บ
วินิจฉัย

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ดร. ไอกลิต
นิลเซ็น เคนต์ ไอกลิตนุช นายชิน อยู่ดี
และนายธรรมนุญ อัดถากร ได้เดินทางไป
สำรวจถ้ำรูป ในโอกาสนี้ได้มี นายแฟรงค์
โรเบิร์ตสัน ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ลอนดอน
เคิลเทิลกราฟ นายฮิวโกบ บัสเตอร์ บ.บ.ช.
และนางสาวสุมาลี เจ้าหน้าที่สถานเอกอัคร-
ราชทูตเดนมาร์ก ได้ร่วมเดินทางไปด้วย ใน
การเดินทางครั้งนี้ใช้เวลา ๘ ชั่วโมงบรรทุก
สัมภาระ และเป็นพาหนะสำหรับบรรทุก
คณะสำรวจไทย-เดนมาร์ก ได้สำรวจและ
ขุดค้นที่หน้าถ้ำรูปอยู่จนวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์
๒๕๐๕ ดร. ไอกลิต นิลเซ็น นายธรรมนุญ
อัดถากร นายแฟรงค์ โรเบิร์ตสัน นาย
ฮิวโกบ และนางสาวสุมาลี เดินทางกลับ
เคนต์ ไอกลิตนุช และนายชิน อยู่ดี คงอยู่
ทำงานที่ถ้ำรูปต่อไป

วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ดร. เอช.
อาร์. วันเฮเกอเรน นายเฮลค์ โรเบิร์ตสัน ช่าง
ภาพกระทรวงการต่างประเทศของเดนมาร์ก
และนายธรรมนุญ อัดถากร เดินทางไปถ้ำ
รูป เพื่อถ่ายภาพยนตร์และร่วมกันสำรวจ
พิจารณา

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ คณะสำรวจ
ไทย-เดนมาร์ก เดินทางกลับถ้ำพระพอก
กลับไปที่แก่งตะนะพอก ๑

ในการสำรวจถ้ำรูป คณะสำรวจไทย-
เดนมาร์ก ได้ปฏิบัติงานดังนี้

๑. สำรวจภาพเขียนสีที่ถ้ำรูปและในถ้ำ
บริเวณใกล้เคียง
๒. ทำผัง, ถ่ายรูป และสังเกตชั้นเขียนสี
๓. ขุดค้นที่หน้าถ้ำรูปและถ้ำใกล้เคียง
๔. สำรวจถ้ำเพิงผาที่เรียกกันว่าเพิงฟ้า

การสำรวจภาพเขียนสีที่ถ้ำรูป

ถ้ำรูปนี้อยู่ห่างจากเชิงเขาประมาณ ๕๐
เมตร ทางชนลาดไม้ชันมากนัก ไม้หนวย
หรือถ้ำขาว นอกจากมีพญาแห่งหนึ่งเรียกว่า
พุกบ อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือห่าง
ออกไปประมาณ ๘๐๐ เมตร ถ้ำตามหลัก
วิชาน่าจะเรียกเพิงผา (Rock shelters) เพราะ
สภาพที่เป็นอยู่ขณะนั้นมันมีเพียง ๒ ด้าน
เพดานถ้ำไม่มีเหลืออยู่ เดิมคงจะเป็นถ้ำ
ภายหลังพังทลายลงมา คงเหลือแต่ผนังเพียง
๒ ด้าน คือ ผนังด้านตะวันออกเฉียงเหนือ

ยาวประมาณ ๑๑ เมตร ผนังถ้ำด้านตะวันออกเฉียงใต้ยาวประมาณ ๙.๕๐ เมตร ตรงที่ผนังทาง ๒ จุดกันมีหินย้อยเป็นรูปคล้ายแท่นตั้งซ้อนกันหลายชั้น ผนังด้านตะวันออกเฉียง-

เหนือจะถูกแดดส่องแต่เวลาเช้า ๑๓.๓๐ น. เป็นต้นไป ส่วนผนังด้านตะวันออกเฉียงใต้

จะถูกแดดส่องประมาณเวลา ๑๔.๐๐ น.เศษ แต่เขาจนถึงเวลาประมาณ ๑๓.๓๐ น. บนถ้ำจึงไม่มืด ผนังถ้ำทางต้องผนังพินไม่เรียบ

ตลอดทั้งผนัง บางตอนเว้าเข้า บางตอนนูนออกมา และมีรอยกะเทาะลงมาเป็นกระบี่กิม

เป็นสะเก็ดเล็กๆ กิม ดีของหินเป็นดีขมพออนิดเข้าใจว่าคงจะมีรูปเขียนมากกว่าเท่าที่เห็น

อยู่ทุกถวนั้น คือ

๑. ผนังด้านตะวันออกเฉียงเหนือ มีอยู่ ๓๐ รูป

๒. ผนังด้านตะวันออกเฉียงใต้ มีอยู่เพียง ๔ รูป

บริเวณผนังถ้ำมีรูปเขียนสีแดงบนผนัง อยู่ดังกล่าวมาแล้วแต่ประมาณ ๒ เมตร จนถึง

ประมาณ ๗ เมตร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง รูปเขียนดีที่อยู่มากอยู่ดังจากระดับผนังถ้ำ

ประมาณ ๒ เมตร รูปเขียนดีที่อยู่มากอยู่ดังจากระดับผนังถ้ำประมาณ ๗ เมตร ดีที่

ใช้เขียนมีสีแดงและดำเงินแก่หรือสีดำ ขนาด

ของรูป ใหญ่ที่สุดสูงประมาณ ๔๕ ซม. รูปที่เล็กที่สุดสูงประมาณ ๘ ซม.

รูปที่เขียนไว้ แบ่งออกได้เป็น

๑. รูปเรขาคณิต มี

ก. รูปคล้ายวงกลม มี ๒ รูป

ข. รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือรูป

สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน

ค. รูปอื่นๆ เช่น รูปคล้ายกากระบาด

เป็นเส้นหยักไปหยักมา และเป็นรูปคล้ายบังหรือกางปด ฯลฯ

๒. รูปคน

๓. รูปสัตว์

ตำแหน่งของรูปที่เขียนมีดังนี้

๑. รูปเรขาคณิตที่เป็นรูปวงกลม เขียนไว้ตอนบน รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าหรือขนม

เปียกปูนอยู่ต่ำลงมาจนถึงระดับสูงจากพื้นถ้ำประมาณ ๓ เมตร รูปเรขาคณิตแบบอื่น

เขียนไว้ทั้งที่ตอนบนและตอนล่าง

๒. รูปคน เขียนไว้ในระดับสูงจากพื้นถ้ำประมาณ ๓-๕ เมตร

๓. รูปสัตว์ เขียนอยู่ในระดับสูงจากพื้นถ้ำประมาณ ๔.๕๐ ม. ถึงประมาณ ๒ เมตร

ลักษณะการเขียน รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามาก มีเส้นทแยงมุม บางรูปไม่มีเส้นทแยงมุม

แต่แบ่งเป็นตาราง บางรูปมีคนหรือสัตว์อยู่ภายใน รูปคนเขียนให้เห็นด้านข้าง หักทำ

เป็นจุดค่อนกลม ขาแขนหักเป็นเส้น ไม่รายละเอียด เช่น นิ้วเท้า นิ้วมือ รูปผ้ามือ

ผ้าเท้า ฯลฯ คล้ายเด็กเล็กๆ เพ่งขีดเขียนรูป

บางรูปแสดงอวัยวะสืบพันธุ์ไว้อยู่ ลักษณะ
ของรูปคนอยู่ในท่าทางเคลื่อนไหว รูปสัตว์
ก็แสดงให้เห็นตามท่าทางพอจะจับเค้าได้
กว้าง, ช่าง ชะนิหรือลิง รูปสัตว์จำพวก
ตะกวดหรือเหี้ย ลีลาวเตาะ, ไก่ ฯลฯ รูปสัตว์
ดีเทามรูปคล้ายปลา บางรูปเขียนทับกัน เช่น
รูปสัตว์ซ้อนกัน ๒ แถว ดีแดงเขียนทับลง รูป
ที่คล้ายปลาซึ่งใช้สีน้ำเงินหรือสีดำเขียน ฯลฯ

รูปเรขาคณิตนั้น เป็นรูปอะไร? มีความ
หมายอย่างไร? ยังโต้เถียงกันและไม่มีผู้
ทราบ บางคนให้ความเห็นว่าเป็นเครื่องตกแต่ง
ปลา บางคนว่าเป็นผนังบ้าน ผู้เขียนรายงาน
ยังไม่เห็นด้วย ถ้าเป็นเครื่องตกแต่งปลา ควร
จะมีรูปปลาแสดงไว้ด้วยตัว ถ้าจะให้
เป็นบ้าน ก็เฉพาะบางรูปที่มีรูปคนแสดงอยู่
ภายในรูปดีเหลี่ยม

เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕ ขณะ
ที่ เคนต์ ไอกิดคณู และผู้เขียนรายงาน อยู่ที่
ถารูป เคนต์ ไอกิดคณู ได้รับจดหมาย
ฉบับหนึ่ง ซึ่ง ดร. เอช. อาร์. วอนเฮเกอเรน
นำมาให้ จดหมายฉบับนั้นแจ้งว่า ผู้เขียน
ชาวยุโรป โคเป็นฮาเก้นได้ร่วมกันพิจารณา
พิถีพิถันของรูปเขียนดีแล้ว ลงความเห็น
ว่าเป็นภาพเขียนดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ภาพ
เขียนดีที่ถารูปจึงนับเป็นภาพเขียนดีสมัยก่อน
ประวัติศาสตร์ที่พบในประเทศไทยเป็นแห่ง
แรก

ได้ต้องตรวจดูภาพเขียนดีสมัยก่อนประ
วัติศาสตร์พบในแดนอื่นแล้ว ก็เห็นว่า
การแต่งออกทางรูปเขียนดีคล้าย ๆ กัน ทั้ง
มีใช้ว่าช่างเขียนดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ใน
แดนหนึ่งจำแบบลอกแบบของช่างเขียนในอีก
แดนหนึ่ง โดยไม่ต้องใช้ความนึกคิดของตน
เอง รูปคนและสัตว์ของช่างเขียนที่ถารูป
คล้ายกับรูปที่เขียนไว้ที่รูหินเวสต์เวสต์ ภา
ตะวันตก (ดูหนังสือ (THE ART OF STONE
AGE) โดย BANDI, BREUIL, HOLM,
LHOTE และ LOMMEL หน้า ๒๒๖) และ
รูปบนเครื่องสำริดสมัยชาง ยุคสมัย
(ดูหนังสือ CHINA โดย WILLIAM WATSON
หน้า ๘๔ รูป k) และรูปคนพบที่ลุ่มน้ำสินธุ
(The Indus Valley) (ดูหนังสือ MEETING
PREHISTORIC MAN โดย G.H.R. Von
KCNIGSWALD หน้า ๑๔๓) ส่วนรูปสัตว์
จำพวกตะกวดหรือเหี้ยก็คล้ายกับพบที่ของ
แคว้นชูดาน ทวีปแอฟริกา (ดู LAROUSSE
ENCYCLOPEDIA OF MYTHOLOGY หน้า
๕๘๐)

ประเทศใดเคยที่พบภาพเขียนดีบนผนัง
ถ้ำแล้ว มีดีหพันธ์รัฐมาลายู พบที่
(Ipoh) ประเทศอินโดนีเซีย พบที่หมู่เกาะ
เกอ (Kei Islands) และเกาะบอนิโอก
เนีย (Niah Cave)

ระหว่างที่สำรวจถ้ำถารูป คณะสำรวจ
ไทย - เดนมาร์ก ได้แบ่งเวลาไปดูถ้ำ

ที่อยู่ใกล้เคียง มดแดงที่อยู่ตอนบนของถ้ำรูป ถ้ำที่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ห่างจากถ้ำรูปประมาณ ๒๐๐ เมตร และถ้ำที่อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่พบภาพเขียนสี นอกจากนั้นยังได้ทำแผนผัง ถ้ำรูป และสังเกตรูปร่างของถ้ำรูปทั้ง ๒ ผัง

เพื่อจะหาหลักฐานเกี่ยวกับความเก่าแก่ของถ้ำรูป คณะสำรวจไทย-เดนมาร์ก ได้ขุดตรวจพบถ้ำรูปทั้งตอนที่อยู่ใกล้ผนังด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และผนังด้านตะวันออกเฉียงใต้ ขุดตรวจลงไปลึกประมาณ ๖๐ ซม. ได้ลักษณะเช่นคนมดง

ชั้นบน เป็นผืนมดเตา

ชั้นถัดมา เป็นดินสีแดง

ชั้นต่ำ เป็นดินปนทราย

ในระดับ ๓๔-๕๗ ซม. พบเครื่องมือหินกรวดทั้งที่เป็นแกนหินและเป็นสะเก็ดหินรวม ๗ ชิ้น มีหินกรวดที่กะเทาะทิ้งไว้ (refuse pieces) ๑๑ ชิ้น และหินกรวดก่อนกลดมีรอยใช้เป็นหมอน ๑ ก้อน

ถ้ำที่อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือก็ได้ขุดตรวจด้วย พบหินถ้ำหลายชิ้นที่มีลักษณะคล้ายเครื่องมือหินกะเทาะ

ข้อสังเกตผลการขุดค้นพบถ้ำรูปของถ้ำรูปมดง

ถึงที่ขุดค้นพบเครื่องมือหินกรวด ๗ ชิ้น หินกรวดที่ใช้เป็นหมอน ๑ ก้อน และ

เศษหินกรวด ๑๑ ชิ้นเท่านั้น ซึ่งนับว่าจำนวนน้อยมาก ไม่พบกระดูกสัตว์ ไม่พบเปลือกหอย ไม่พบกระดูกสัตว์ที่แกะสลักเป็นรูปหรือลวดลายคล้ายรูปเขียนที่บนผนังถ้ำรูป ไม่พบขวานหินขัด และไม่พบเครื่องมือฉมฤทธิหรือเหล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับขุดพบที่ไคเพิงผาถ้ำพระจะได้ดังนี้

	ถ้ำรูป	ถ้ำพระ
๑. เครื่องมือหินกรวด	๗	๔๓๔
๒. กระดูกสัตว์	—	๓๐๑๐
๓. เปลือกหอย	—	๕๐
๔. ขวาน	—	๒๓

แต่ดูว่ามนุษย์สมัยหินกลางอาจจะมาแวะถ้ำรูปช่วงเวลาเล็กน้อย ไม่ได้หยุดพักเป็นเวลานาน หรือพักกินอาหาร จึงไม่พบเศษอาหารซึ่งได้แก่กระดูกสัตว์และเปลือกหอยเข้าไปเมื่อมาพักชั่วคราว มนุษย์สมัยหินกลางคงไม่มีความอดทนพอที่จะเขียนรูปเขียนสีซึ่งมีจำนวนหลายรูป และบางรูปก็อยู่ในระดับสูงจากพื้นถ้ำประมาณ ๕-๖ เมตร ภาพเขียนสมัยหินเก่าตอนปลายที่ตรวจพบแล้วในทอปปิโร ก็ปรากฏว่าภาพเขียนเป็นรูปสัตว์เป็นส่วนใหญ่ บางท่านจึงเรียกศิลปะของมนุษย์สมัยหินเก่าตอนปลายว่า ศิลปะที่เกี่ยวกับสัตว์ (Animal Art) รูปคนมีน้อย หากมีก็มักจะสวมหน้ากากหรือสวมหัวเป็นหัวสัตว์ ตัวเป็นคน เมื่อ

ตรวจดูภาพเขียนดีถาวร จะเห็นว่ารูปคน
 กว่า ๔๐ รูป ทหองเป็นจุดกลม ๆ แทนหัวคน
 ฉะนั้น ภาพเขียนดีถาวร ไม่น่าจะเป็นของ
 สมัยหินเก่าตอนปลาย เนื่องจากสมัย
 หินกลางสืบต่อจากสมัยหินเก่าตอนปลาย
 และพบเครื่องมือหินกรวดของคนสมัยหิน
 กลางที่พบถาวรเพียง ๗ ชิ้น ผู้เขียนเห็นว่า
 ภาพเขียนดีถาวรก็คงไม่ใช่ภาพเขียนสมัย
 หินกลาง เครื่องมือหินกรวดที่ขุดพบ ๗ ชิ้น
 ก็คงไม่สัมพันธ์เกี่ยวพันกับรูปเขียนดิบบนผนัง
 ถาวร ฉะนั้น กังวลเหลืออีก ๒ สมัย คือ
 สมัยหินใหม่ ซึ่งก็ขุดไม่พบ ขวานหินขัด
 (ขวานฟ้า) และเศษหม้อลายเชือกทาบ
 เมื่อพิจารณาภาพเขียนบนผนังถาวร มีรูป
 ดีเหลี่ยม มีรูปคนอยู่ภายใน ผู้เขียนได้ขอให้
 นายจรัส เกียรติทอง หัวหน้าแผนกสำรวจ
 และจิตรกรผู้ซ่อมผนังพิจารณา ท่านผู้นั้น
 ให้ความเห็นว่า รูปดีเหลี่ยมน่าจะหมายถึง
 บ้าน ถาวรดีเหลี่ยมหมายถึงรูปบ้านนอก
 จะมีรูปบ้านกว่า ๒๐ หลัง รูปคนก็มีกว่า ๕๐
 รูป นับว่าเป็นหมู่บ้านใหญ่แห่งหนึ่ง หมู่บ้าน
 บึงตอนอยู่ปัจจุบันก็มีคนอยู่เพียง ๑๒ หลัง
 คาเรือน ถ้าเทียบส่วนในสมัยก่อนประวัติ
 ศาสตร์แล้ว รูปเขียนดีถาวรแสดงหมู่บ้าน
 ใหญ่หมู่บ้าน ซึ่งชวนให้คิดไปว่า คงจะเป็น
 หมู่บ้านสมัยหินใหม่ตอนปลายหรือยุค
 สมัยฤๅษี คณะสำรวจไทย - เดนมาร์ก

บางท่านมีความเห็นว่า รูปเขียนเป็นวงกลม
 นั้นเข้าใจว่าเป็นยุคสมัยฤๅษี แต่ทว่าขวานหินขัด
 และเครื่องมือสมัยฤๅษียังตรวจค้นไม่พบ
 ถาวร ความหมายของรูปดีเหลี่ยม ก็ผู้ให้
 ความเห็นเป็น ๒ นัย คือ รูปดีเหลี่ยมหมายถึง
 รูปบ้าน อีกนัยหนึ่งว่า เป็นเครื่องตกแต่ง
 ที่ด้านด้วยไม้ ตามความหมายนัยที่สอง
 มีรูปเขียนที่คล้ายรูปปลาอยู่รูปเดียว ถ้าเป็น
 เครื่องตกแต่งบ้านจะมีรูปปลาหลายตัว พิจาร
 ณาตามภูมิประเทศเท่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ใน
 บริเวณวัดมี ๔ - ๕ กิโลเมตร ไม่มีลำธาร
 หรือห้วย คงมีพยุ ๒ แห่ง คือ พกบ ซึ่งอยู่
 ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของถาวร ทาง
 ออกไปประมาณ ๘๐๐ เมตร ซึ่งคณะสำรวจ
 ไทย - เดนมาร์ก ใช้เป็นที่ตั้งกระโจมพักอยู่
 อีกแห่งหนึ่งคือพเขาแหลม ซึ่งอยู่ทางทิศ
 ตะวันตกเฉียงใต้ ห่างออกไปทางทิศตะวันตก
 เฉียงใต้ประมาณ ๕ กิโลเมตร และมีแม่น้ำ
 บึงต ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกห่างออกไป
 ประมาณ ๑๒ กิโลเมตร หากจะนับปลา
 คนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ควรจะนับ
 ที่แม่น้ำบึงต บริเวณใกล้ ๆ ถาวรจึงไม่มี
 ที่นับปลา รูปดีเหลี่ยมที่เขียนไว้ก็น่าจะ
 เป็นรูปเครื่องตกแต่ง
 ถาวรนี้ เดิมมีแต่พอกกะเหรี่ยงรู้จัก ผู้
 วิชาถาวรที่นายโยะ นายบ่อแอ นายเฉน
 ซึ่งได้ตายไปนานแล้ว นายแท่ง กัดมะเจริญ
 คนนำทางของคณะสำรวจไทย - เดนมาร์ก

ทราบเรื่องการรูปจากนายเนร การรูป
เรียกเป็นภาษากระเหรี่ยงว่า ได้เซอโหว่
พอดกะหฺร่างเรียก ตาโหว่ ได้สอบถาม
ประวัติเกี่ยวกับการรูปจากนายบ่อแอ ความ
รู้และนายแท่ง กลิ่นเจริญ ได้ความว่า
นานมาแล้ว ณ ที่เขาทางด้านทิศตะวันตกของ
เขาเขียว เป็นที่อาศัยของยักษ์ตนหนึ่ง ยักษ์
ตนนี้เที่ยวจับคนและสัตว์กินเป็นอาหาร บาง
ครั้งก็นำเอาสัตว์ไปกินที่ โตะหินขนาดใหญ่
ซึ่งขณะนั้นยังอยู่บนยอดเขาซึ่งเคยเป็นที่อาศัย
ของยักษ์ พวกคนและสัตว์ต่างกลัวยักษ์ตน
นี้มาก ต่อมาศรัทธนไนยก็มาทาศักย์เขียน
รูปแข่งกัน โดยตกลงกันว่า ถ้ายักษ์แพ
ยักษ์จะต้องไปอยู่ที่อื่น ยักษ์ตนนั้นตกลง
ปรากฏว่าในการแข่งขันเขียนรูปดังนี้ ศรั
ทธนไนยเป็นผู้ชนะ รูปที่ศรัทธนไนยเขียน
คือรูปการรูป ยักษ์ผู้แพ้ก็นไปอยู่ที่อื่น
แต่นั่นมานกอยู่เย็นเป็นสุข ส่วนภาพเขียนนี้

ที่ยักษ์เขียนยังไม่ใครทราบว่าย้อยที่ไหน
การเดินทางไปถ้ำรูปนั้น เมื่อถึงถ้ำถ้ำ
วังโพธิ์ ถึงอำเภอไทรโยค จังหวัด
กาญจนบุรีแล้ว อาจพักค้างคืนที่โรงแรมได้
ระหว่างนั้นก็ควรติดต่อเช่าเรือหางยาวและ
เช่าช้าง สำหรับช้างนั้น ควรติดต่อเช่า
ล่วงหน้าอย่างน้อย ๔ วัน ที่แก่งระเบิด หรือ
ที่หาดงว รุ่งขึ้นเดินทางโดยเรือหางยาว
ไปขึ้นที่แก่งระเบิด จากนั้นก็เดินทางไปถ้ำรูป
และช้างบรรทุกัดมัดภาระและผู้เดินทางน้อย
ระยะเดินทางจากแก่งระเบิดไปถ้ำรูปประ
มาณ ๘-๑๐ ชั่วโมง หากเกรงว่าจะถึงถ้ำรูป
ในตอนค่ำ ก็ควรจะพักค้างคืนที่ที่เขาแหลม
คืนหนึ่ง รุ่งเช้าเดินทางต่อไปถ้ำรูป ระยะทาง
ประมาณ ๒ ชั่วโมง จากถ้ำรูปไปทาง
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างออกไป
ประมาณ ๘๐๐ เมตร มีที่พักแรมนอกแห่งหนึ่ง
คือ ที่พักบ.

